

PRESSENS
OFFENTLIGHETSUTVALG

Når du ikke engang får svar

En rapport om manglende svar på
innsynskrav, hvordan offentlighetsloven
brytes og hva som kan gjøres

19.09.2025

Innledning	2
Rettslige rammer	4
Våre funn	5
De fikk ikke svar	7
- Kan fritt bryte offentlighetsloven, uten at det får konsekvenser	7
Alstahaug kommune har endret rutiner	8
- Burde være unødvendig å klage til statsforvalter	9
Ås kommune: – Beklagelig	10
Skulle ønske det var sanksjonsmuligheter	10
Kommunene/etatene med flest klager på manglende svar	12
Utdanningsetaten i Oslo - 28 saker	12
Bergen kommune - 16 saker	12
Plan- og bygningsetaten i Oslo - 13 saker	13
Nordkapp kommune - 13 saker	13
Ulvik herad - 12 saker	14
Storfjord kommune - 12 saker	14
Grimstad - 12 saker	15
Sandnes - 11 saker	15
Bærum kommune - 11 saker	16
Gamvik - 10 saker	16
Tilsvaret	17
Grimstad kommune	17
Bergen kommune	18
Sandnes kommune	18
Ulvik herad	19
Storfjord kommune	19
Utdanningsetaten i Oslo	20
Plan og bygningsetaten i Oslo	21
Bærum kommune	22
Et stort og gjentakende problem	23
Dette må gjøres for å unngå nye lovbrudd	25
En må ha oversikt over innsynskrav og klagesaker, og skriftlige rutiner for behandling av innsynskrav	25
Innsynskrav som kommer inn på annet vis enn via postlistene må fanges opp og følges opp bedre	25
Fulltekstpublisering fører til færre innsynskrav og klager	26
Slik skal Oslo kommune få bedre kontroll	27
Om undersøkelsen og kontaklinformasjon	29

Innledning

I desember 2024 gikk Valgerd Svarstad Haugland av som statsforvalter i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus. Årsaken var at helseavdelingen hos Statsforvalteren hadde unnlatt å svare på 123 klager på tvangsmedisinering og nærmere 1000 innsynskrav.

Problemstillingen ble avdekket etter en klage til Sivilombudet. Statsforvalteren opplyste da til Sivilombudet at de selv, som klageorgan i innsynssaker fra kommunene i Oslo og omegn, ukentlig mottar klager og henvendelser om at kommunene og organene i området deres ikke svarer på innsynskrav eller gjør forberedende klagebehandling. Altså: Privatpersoner og journalister som må gå til Statsforvalteren fordi de ikke får svar når de har bedt om innsyn - selv om de har krav på svar etter loven.

Det var snakk om 160 slike henvendelser i 2024, i gjennomsnitt tre i uka, som de fortløpende noterte i en liste.

Vi ba om innsyn i denne lista. Vi ba også landets øvrige statsforvaltere om innsyn i tilsvarende lister, og fikk det fra alle statsforvalterne bortsett fra Trøndelag. De svarte at de ikke kunne klare å finne igjen de aktuelle sakene med de rutinene og verktøyene de har tilgjengelig.

Svarene viser at de ni statsforvalterne i 2024 registrerte 443 henvendelser som gjaldt manglende svar på innsynskrav til kommunene.

I denne rapporten ser vi nærmere på sakene som kommunene aldri besvarte. Vi har snakket med både innsynssøkere som ikke fikk svar og kommunene som ikke svarte dem.

En god del av klagene kommer fra journalister. Men flertallet er fra privatpersoner som har bedt om innsyn i dokumenter som gjelder for eksempel reguleringsplaner, utbygginger eller vei- og trafikksikring i nærheten av der de bor.

Da tålmodigheten tok slutt, sendte han en klage til Statsforvalteren. Da hadde det gått over seks måneder fra første forespørsel til kommunen.

Et eksempel er Geir Haakon Mordt, som forsøkte å få [innsyn i dokumenter om støy fra et utbyggingsfelt](#) rett ved der han bor.

– Jeg ba om innsyn i denne saken. I utgangspunktet tenker jeg at en innsynsbegjæring skal besvares innen tre dager, men dette tok ganske lang tid, husker Mordt.

Etter fire måneder purret han på svar fra kommunen. To måneder senere klaget han til statsforvalteren. Etterpå har kommunen beklaget den lange saksbehandlingstiden.

Isolert sett er 443 slike henvendelser ikke et svært høyt tall, sett i lys av at det fremmes et stort antall innsynskrav årlig (noe det ikke finnes nøyaktig statistikk på). Men antakelig er det snakk om toppen av et isfjell, fordi det sannsynligvis bare er de mest ressurssterke og interesserte innsynssøkerne som benytter seg av muligheten til å klage manglende svar inn til statsforvalteren. Geir Haakon Mordt har for eksempel selv erfaring fra å behandle

innsynskrav i sin jobb i Oslo kommune. Og de fleste som ikke har fått svar, går ikke umiddelbart til statsforvalteren - de etterspør svar fra kommunen/organet selv, slik Mordt for eksempel gjorde.

Dokumentene i sakene viser at mange av personene har ventet flere måneder på svar - ofte på helt enkle innsynskrav. I de aller fleste sakene er det snakk om åpenbare lovbrudd, ved at det ikke er gitt svar «uten ugrunna opphold».

I noen saker opplever innsynssøkerne at kommunene med vilje utsetter og trenerer. I andre tilfeller virker det å være åpenbare tekniske problemer, og/eller systemfeil. I noen tilfeller opplyser kommunene at det har kommet klager i saker de mener allerede var svart ut.

Et enkeltfunn er at innsynskrav som kommer på andre måter enn via postlistene (som regel på epost, og gjerne i «alle dokumentene» i en sak) ser ut til å være overrepresentert. Vi kommenterer dette nærmere i kapittelet [«Dette må gjøres for å unngå nye lovbrudd»](#).

Sakene viser også at landets statsforvaltere spiller en svært viktig rolle som klageorgan, både ved realitetsbehandling av klager og for å sørge for at innsynssøkere faktisk får svar.

Det er 168 forskjellige kommuner, fylkeskommuner og kommunale organer i materialet. Mange kommuner er ikke registrert i materialet med en eneste sak. Andre kommuner er sterkt overrepresentert. Vi har stilt spørsmål til de kommunene og etatene med flest saker om de konkrete sakene og rutinene deres for å behandle og følge opp innsynskrav. [Svarene deres ligger](#) samlet. De dokumenterer dels at det kan være legitime årsaker til de manglende svarene, og dels at det kan være mangelfulle rutiner og systemer, og at det er sammensatte og ulike årsaker til tidsbruken.

Som vi påpeker [avslutningsvis i rapporten](#) er manglende og trege svar dessverre et gjentakende og stort problem, som er dokumentert flere ganger tidligere også, blant annet av Sivilombudet.

Vi har også tatt inn en beskrivelse av [en ny løsning fra Oslo kommune](#) som de håper skal gi dem bedre oversikt over innsynsakene - og sørge for at innsynssøkerne får svar. Vi håper flere kan ta i bruk denne eller liknende løsninger, slik at innsynsretten ikke undergraves.

Rettslige rammer

Innsynskrav og klager på innsynsavslag skal «avgjerast utan ugrunna opphald». Dette følger av offentleglova § 29 første ledd og § 32 andre ledd. Sivilombudet har oppsummert at dette betyr så snart som praktisk mulig. De har slått fast at de fleste innsynskrav er såpass enkle at de bør kunne avgjøres samme dag som de er mottatt, eller i alle fall innen én til tre arbeidsdager. Mer kompliserte saker kan ta noe lenger tid.

Men både lovgiver og Sivilombudet har slått tydelig fast at det ikke må ta for lang tid, og at det ikke er valgfritt å besvare innsynskrav. I [Sivilombudets innsynsguide](#) heter det:

«Dersom forvaltningens saksbehandlingstid blir for lang, vil ofte innsynskravet miste mye av sin aktualitet og interesse. Kort saksbehandlingstid er også viktig av hensyn til allmennhetens tillit til den offentlige forvaltningen.

Hvis forvaltningsorganet tror at det vil bruke uforholdsmessig lang tid på å svare på et innsynskrav, skal det snarest mulig gi et foreløpig svar, jf. forvaltningsloven § 11 a.»

Men, som vår undersøkelse avdekker, besvares en god del innsynskrav aldri. Derfor er det en egen regel i offentleglova om at det er mulig å klage direkte til overordnet instans i de tilfeller en ikke får svar, og at det manglende svaret da skal regnes som et avslag. I offentleglova § 32 annet ledd heter det:

«Dersom den som har kravd innsyn, ikkje har fått svar innan fem arbeidsdagar etter at organet mottok kravet, skal dette reknast som eit avslag som kan påklagast etter første ledd».

Det er en rettighet for den som ber om innsyn, som gjør det mulig å få overordnet instans til å se på saken når en ikke får svar. I forarbeidene er det oppsummert slik: «Utan ein slik regel kan klageretten bli illusorisk: den som har kravd innsyn får aldri noko avslag å klage på».¹

Dette er det rettslige grunnlaget for at statsforvalterne får henvendelsene vi ser nærmere på i denne rapporten.

¹ [Ot.prp.nr.102 \(2004–2005\) pkt. 12.4.7](#)

Våre funn

De 443 sakene fordeler seg slik mellom landets statsforvaltere:

Statsforvalter	Antall saker
Oslo og omegn	162
Troms og Finnmark	81
Vestland	64
Rogaland	33
Agder	31
Innlandet	25
Vestfold og Telemark	18
Nordland	16
Møre og Romsdal	13
Sluttsum	443

Som en kan se er det flest saker hos Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus (i det videre omtalt som «Oslo og omegn»). Dette er ikke helt unaturlig, da det er landets desidert største statsforvalterembete. Vi har som tidligere nevnt ikke fått innsyn i sakene fra Trøndelag.

For å se om noen områder er overrepresentert, har vi sjekket hvor mange saker hver statsforvalter har i forhold til innbyggertallet i de respektive geografiske ansvarsområdene. Når en tar dette i betraktning, kan en se at Oslo og omegn ligger helt på snittet, mens Troms og Finnmark ligger betraktelig høyere enn resten:

Statsforvalterembete	Antall saker	Antall saker per 10 000 innbyggere	Antall saker delt på gjennomsnittet
Statsforvalteren i Troms og Finnmark	81	3,30	3,8
Statsforvalteren i Vestland	64	0,98	1,1
Statsforvalteren i Agder	31	0,96	1,1
Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus	162	0,79	0,9
Statsforvalteren i Innlandet	25	0,66	0,8
Statsforvalteren i Nordland	16	0,66	0,8
Statsforvalteren i Rogaland	33	0,65	0,8
Statsforvalteren i Møre og Romsdal	13	0,48	0,6
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	18	0,41	0,5
Totalt:	443	0,87	1,0

Hvis en antar at Trøndelag, som vi altså ikke fått innsyn fra, ligger på snittet, har de ca 40 slike saker. Da er totalen ca 480 nasjonalt.

Enkelte kommuner trekker snittet betraktelig opp. Tabellen nedenfor viser kommuner og organer med fem eller flere saker:

Kommune/organ	Antall saker
Utdanningsetaten i Oslo	28
Bergen	16
Plan- og bygningsetaten i Oslo	13
Nordkapp	13
Ulvik	12
Storfjord	12
Grimstad	12
Sandnes	11
Bærum kommune	11
Gamvik	10
Fredrikstad kommune	9
Askøy	8
Lesja	6
Kinn	6
Bydel Ullern	6
Senja	5
Lavangen	5
Kongsberg	5
Hægebostad	5
Hvaler kommune	5
Hammerfest	5
Bydel St.Hanshaugen	5

I flere av kommunene er det enkeltpersoner som har flere saker de har klaget inn, gjerne relatert til samme eller tilstøtende problemstillinger. I noen tilfeller har privatpersoner sendt gjentatte klager i samme sak til Statsforvalteren - altså at de ikke har fått svar selv om Statsforvalteren allerede har involvert seg og bedt kommunen svare.

De fikk ikke svar

I de 443 sakene vi har sett nærmere på er det flere ulike typer klagere. Det er en god del journalister og bedriftsledere (typisk i anbudssaker). Men flertallet er privatpersoner som ønsker innsyn i dokumenter og opplysninger som er viktige for dem.

Vi har intervjuet tre av dem.

- Kan fritt bryte offentlighetsloven, uten at det får konsekvenser

Statsforvalteren i Nordland registrerte i fjor 16 klager på manglende behandling av innsynskrav. Tre av disse klagene er fremmet av Hanne Nora Nilssen mot Alstahaug kommune.

Hun er kommunestyrepolitiker for Høyre, tidligere varaordfører og ansatt i Alstahaug kommune. Som politiker har hun hele tiden vært opptatt av åpenhet og offentlighet i forvaltningen.

I to av sakene kontaktet Nilssen Statsforvalteren etter å ha ventet en måned eller mer på å få sitt innsynskrav behandlet av kommunen. Det er ikke i tråd med offentlighetslovens krav at saksbehandlingen skal skje uten ugrunnet opphold.

- Åpenhet er en forutsetning for et velfungerende demokrati, og at kommuner sørger for å gi innbyggere og presse innsyn i offentlige dokumenter er en viktig del av denne åpenheten, sier Nilssen.

I forbindelse med en arbeidsrelatert tvist med kommunen ba hun om innsyn i en rekke dokumenter hun ville bruke som dokumentasjon. Hun opplevde da at kommunen gjorde det vanskelig for henne å få innsyn.

Hanne Nora Nilssen. Foto: Privat foto

- Jeg opplevde at kommunen unnlot å svare på innsynskrav, ikke fulgte opp Statsforvalterens vedtak etter innsynsklage, eller at de ikke hadde journalført dokumenter og svarte at de ikke kunne finne dokumentene jeg ba om innsyn i. Jeg opplevde også at materialet jeg mottok ikke var korrekt, sier Nilssen.

I en av klagesakene som Nilssen tok videre til Statsforvalteren i Nordland vises det til at hun ba om innsyn i saksdokumenter i midten av juli i fjor. En måned senere ga kommunen et midlertidig svar på innsynskravet.

Kommunen konkluderte med at de ikke kunne finne alle dokumentene som Nilssen ba om innsyn i, og Statsforvalteren mente at kommunen hadde gjort et rimelig arbeid for å identifisere de etterspurte dokumentene, uten å finne dem. Statsforvalteren ga derfor kommunen medhold i sitt avslag, men samtidig ble det pekt på kommunens plikter:

“Vi minner for øvrig om at arkivforskriften § 9 stiller krav om at offentlige organer skal journalføre alle inngående eller utgående dokumenter som etter offentleglova § 4 regnes som et saksdokument for organet, dersom de er eller blir saksbehandlet og har verdi som dokumentasjon”, skriver Statsforvalteren i sitt vedtak.

Nilssen er kritisk til kommunens manglende svar på innsynskrav, og hun skal ha tatt opp dette problemet med Statsforvalteren.

- Statsforvalteren har svart at de ikke har noen sanksjonsmuligheter mot kommuner som ikke svarer på innsynskrav eller ikke oppfyller journalføringsplikten. Dette fører til at kommuner fritt kan bryte offentlighetsloven, uten at det får konsekvenser. Hadde man fått på plass sanksjoner som dagsbøter eller lignende, så ville det trolig hatt en disiplinerende effekt på kommunene, og det vil styrke åpenheten, sier Nilssen.

Den arbeidsrelaterte konflikten mellom Nilsen og Alstahaug kommune førte til at Nilsen ble oppsagt, og Nilssen fremmet søksmål mot kommunen. Partene inngikk et rettsforlik i slutten av mai 2024, som innebar at oppsigelsen ble trukket tilbake og at hun fortsatte i jobben som lærer, men at stillingsprosenten ble redusert til 50 prosent. Nilssen fikk utbetalt 100 000 kr i erstatning for ikke-økonomisk skade, og kommunen dekket hennes sakskostander på 620 000 kr.

Alstahaug kommune har endret rutiner

Kommunedirektør Rachel Berg i Alstahaug kommune har blitt forelagt uttalelsene til Hanne Nora Nilssen angående utfordringene hun har opplevd med innsyn i kommunens dokumenter. Berg viser til at kommunen etterstreber å gi svar på innsynskrav innen gjeldende frister, men hun viser til at enkelte innsynskrav er krevende.

– Noen av innsynskravene kommunen mottar er komplekse og omfattende. Disse sakene krever ressurser og noen ganger juridisk avklaring, da ofte knyttet til personvern, sier kommunedirektøren.

Hun legger til at kommunen har rom til forbedring.

– Med bakgrunn i at kommunen i perioder mottar mange innsynskrav har vi etablert bedre strukturer for å vurdere særskilt innsynskrav som er mer komplekse og omfattende, svarer Berg.

I to av innsynskravene til Nilssen gikk det over en måned før kommunen svarte på kravet. Et av innsynskravene kom inn i juli i fjor.

– De etterspurte dokumentene fantes ikke i sak eller arkiv. Dessverre tok det for lang tid før aktuell person i kommunen svarte ut. Kommunen fikk medhold i klagen da etterspurte dokumenter ikke eksisterte, uttaler Berg.

Heller ikke et innsynskrav som ble sendt i slutten av oktober i fjor kunne kommunen finne dokumentene i sitt saksbehandlingssystem eller arkiv.

– I denne saken tok det uforholdsmessig lang tid før saken ble svart ut. Kommunen fikk medhold av Statsforvalteren i denne saken. I etterkant av dette har vi etablert rutiner for å sikre at dialogmøter ned i organisasjonen med for eksempel tillitsvalgte blir referatført og arkivert, uttaler kommunedirektøren.

- Burde være nødvendig å klage til statsforvalter

Geir Haakon Mordt har behandlet innsynskrav gjennom jobben i Oslo kommune. Da han selv skulle bruke innsynsretten, ble han møtt av et saktegående byråkrati.

Det hele startet med en henvendelse til Ås kommune i 2023, om støy fra et utbyggingsfelt rett ved boligen til Mordt.

– Jeg ba om innsyn i denne saken. I utgangspunktet tenker jeg at en innsynsbegjæring skal besvares innen tre dager, men dette tok ganske lang tid, husker Mordt.

Da tålmodigheten tok slutt, sendte han en klage til Statsforvalteren. Da hadde det gått over seks måneder fra første forespørsel til kommunen.

– Jeg purra på Ås kommune etter fire måneder, men fikk fortsatt ikke svar. Da jeg purra til statsforvalter, gikk det ganske kjapt. De påla kommunen å svare ut, sier Mordt som likevel ikke er helt fornøyd med innsynet han fikk:

– Jeg tror nok at de ikke har svart fullstendig ut denne saken. Jeg antar at det er flere dokumenter jeg ikke har fått innsyn i. Jeg vil tro det finnes flere dokumenter i saken, uten at jeg har etterkontrollert det, sier han.

Mordt lurer på om kommunen kjenner lovverket rundt saksinnsyn og kommunens svarfrist.

– Det burde være nødvendig å gå til statsforvalter, mener han.

– *Hva var konsekvensene av at du fikk seint svar?*

– Det har ikke fått så store konsekvenser, men man mister kanskje litt troen på effektiviteten til saksbehandlingen i Ås kommune. Og så er jeg altså litt usikker på om de har levert fra seg nok info, om jeg har fått *tilstrekkelig* innsyn.

Mordt har selv behandlet innsynsbegjæringer for driftsavdelingen i parkseksjonen hos Bymiljøetaten i Oslo kommune.

– *Opplevde du det som vanskelig å overholde fristene?*

– Nei, nei, nei! Der ble det gitt svar innen tre dager. I de mer komplekse sakene, som det var få av, ble det gitt ut midlertidig svar til innsender om at man for eksempel hadde behov for mer tid, forteller han.

Ås kommune: – Beklagelig

Plan- og bygningssjef Arve Bekkevard i Ås kommune forteller at innsynsforespørselen til Geir Haakon Mordt ble oversett.

– Årsaken til at det tok så lang tid før Mordt fikk svar, var at innsynssaken beklageligvis ble oversett av oss. Jeg oppdaget dette først ved en gjennomgang av alle innsynskravene som var kommet inn den siste perioden, sier Bekkevard.

Han avviser at Mordt skulle fått innsyn i flere dokumenter i saken.

– Det er ikke flere dokumenter som Mordt burde ha innsyn i for å få svar på det han har spurt om i innsynsbegjæringen, sier han.

– *Mordt lurte på om Ås kommune kjenner lovverket rundt saksinnsyn og kommunens svarfrist. Kjenner dere lovverket?*

– Kommunen kjenner til lovverket rundt saksinnsyn, og det er beklagelig at slikt inntreffer, sier Bekkevard.

Skulle ønske det var sanksjonsmuligheter

Trygve Weidemann Moxness er en erfaren innsynsjeger som har søkt innsyn i alle landets fylker – noen ganger som privatperson, andre ganger på vegne av Norges Miljøvernforbund. Rundt halvparten av forespørslene ender med klage til statsforvalter, anslår han.

– Cirka halvparten av kommunene svarer innen en uke, slik de skal gjøre. Det er sjelden at de svarer samme dag eller innen to-tre dager. Unntaksvis skjer det. Hvis det går rundt en uke på overtid, sender jeg en klage, forteller Moxness.

Han pleier alltid å sette statsforvalter på kopi når han sender en klage til en kommune. Det kan virke disiplinerende, mener han.

– Da unngår du at de påstår at de ikke har mottatt kravet.

Moxness erfarer at når han først klager til statsforvalter, tar det som regel ganske kort tid å få svar fra kommunene.

– Men rundt 30 prosent av sakene ender med å bli lengre klagesaker før de er villige til å utlevere noe. Ofte er det økonomiske forhold og tall de ikke har lyst til å utlevere, forteller Moxness, som er utdanna siviløkonom.

– Jeg liker å jobbe med tall, å krysse Excel-ark med hverandre for å få ut informasjon.

Og her støter Moxness på et annet problem: Ofte får han pdf-filer når han ber om innsyn.

– Man har rett til å få ut dokumentet i ethvert eksisterende format. Det er det ikke alle som liker, noen får et eierskap til fila. Men det er fellesskapet som eier den. Alle skal kunne gjenbruke offentlig informasjon, minner han om.

Han opplever at mindre kommuner ofte er bedre på å behandle innsynskrav enn de store bykommunene, og trekker fram en nylig innsynsforespørsel til Averøy som et eksempel:

– Der ringte til og med postmottaket til meg morgenen etter at jeg hadde sendt innsynskravet. Jeg fikk det omtrent på dagen. Det var særdeles raskt!

– *Hvilke konsekvenser får det når du må vente lenge på svar?*

Et oppgitt sukk kommer fra Moxness.

– Dessverre bruker jeg litt tid på det. Selv om jeg kan regelverket nesten utenat, tar det tid å skrive en klage til statsforvalter og noen ganger Sivilombudet. Ofte trenger jeg dokumentene der og da, og så må jeg vente lenge på å få dem i etterkant, sier Moxness.

Han skulle ønske det fantes sanksjonsmuligheter mot dem som bryter tidsfristene.

– Hvis de hadde fått en liten straff på kanskje 1000 kroner eller noe sånt. Pengene trenger ikke å gå til meg, men inn i statskassa. Jeg tror det ville ha hjulpet.

Kommunene/etatene med flest klager på manglende svar

Vi har sett nærmere på kommunene/organene/etatene som er registrert med mer enn ti saker i vårt materiale. Det er stor variasjon i sakene og klagene.

Utdanningsetaten i Oslo - 28 saker

Hos Utdanningsetaten dras antallet saker opp av at det er en del innsynskrav i personalsaker og noen saker som gjelder partsinnsyn. I enkelte av disse påberoper innsynssøker seg samtidig reglene i offentleglova.

De har samtidig en del «vanlige» innsynssaker etter offentleglova. Et eksempel er et innsynskrav fra en privatperson som i oktober 2024 ba om innsyn i tre dokumenter i en journalført sak. I tillegg ba hun om «øvrigt dokumenter i saken som spesifikt gjelder Uranienborg skoles forespørsel om å få satt opp port på utsatte områder tilknyttet skolegården (selv om disse ikke ennå er journalført i e-innsyn)». Da det hadde gått ti virkedager og hun bare hadde fått innsyn i et av dokumentene, klaget hun til Statsforvalteren.

«Etaten har ikke besvart resten av kravet, og jeg har heller ikke fått noe varsel om hvorfor fristene i loven er overskredet.»

Utdanningsetaten skriver til oss blant annet at sakene de behandler ofte er komplekse og tidkrevende, «noe som i enkelte tilfeller har medført at fastsatte saksbehandlingstid ikke har blitt overholdt». [Hele svaret kan leses her.](#)

Bergen kommune - 16 saker

16 saker gir en andreplass til Bergen kommune i vår oversikt, men det er i og for seg forståelig med tanke på kommunenes størrelse. Det er snakk om klager blant annet i skoleetaten, varslingssaker og referater fra [politiråd-møter](#). To privatpersoner står for åtte av sakene i to ulike sakskomplekser - altså har de måttet henvende seg til Statsforvalteren gjentatte ganger for å få svar.

Flere av sakene har saksbehandlingstid som er langt utover det Sivilombudet har slått fast at er akseptabel. Et eksempel er en privatperson som 8. november 2024 kontaktet Statsforvalteren fordi hun ikke hadde fått svar på sitt innsynskrav til kommunen av 7. juni, altså nesten et halvt år tidligere. Innsynet gjaldt dokumenter fra internkontroll i skoleetaten. Vedkommende hadde i forkant purret flere ganger til kommunen. I en klage sendt dagen før hun klaget til Statsforvalteren, skrev hun:

“Hvor mange runder må vi gå for å få rettighetene våre oppfylt? Nå er jeg lei av kommunen ikke oppfyller rådgivningsplikt eller informasjonsplikt de faktisk har.”

Bergen kommune skriver i sitt svar til oss blant annet at de har et tydelig mål om å være en åpen og tilgjengelig forvaltning, og at 16 saker er for mye, samtidig som de understreker at de har et omfattende tjenestetilbud og er en stor organisasjon med mange ansatte og forvaltningsoppgaver og et stort volum av saker. [Les hele svaret her.](#)

Plan- og bygningsetaten i Oslo - 13 saker

Dette er antakelig blant etatene/organene i landet som får flest innsynskrav - og som har en god løsning for håndtering av innsyn i byggesaksdokumenter. Sakene i vårt materiale vitner om at etaten kan ha forbedringspotensial knyttet til å svare opp innsynskrav som kommer på andre måter enn fra innsynsløsningene (altså på epost).

Også her er det noen enkeltpersoner/enkelt saker som går igjen med flere henvendelser om manglende svar i samme sak/sakskompleks.

Flere av innsynskravene fremstår som enkle, for eksempel "innsyn i etatens regnskap", "innsyn i vedtak som er opphevet", "Manglende innsyn i søknader om unntak fra brannkrav i TEK17" og "oversikter over matrikkelendringer".

Plan- og bygningsetaten skriver i sitt svar til oss blant annet at de i all hovedsak besvarer innsynskrav innen lovens frist, men at det kan være flere årsaker til at de ikke alltid klarer det, herunder at det forekommer system- og rutinesvikt: «Dette er saksbehandlingsfeil vi jobber kontinuerlig med å unngå, gjennom opplæring og forbedring av rutiner og systemer. (...) Det er også slik at innsynsbegjæringer er sårbare for fristoverskridelser, både fordi fristene er svært korte, og fordi arbeidsomfanget som kreves kan være stort.»

[Hele svaret kan leses her.](#)

Nordkapp kommune - 13 saker

Nordkapp er blant kommunene i undersøkelsen som har desidert flest saker sett i forhold til innbyggertallet.

Enkelte av sakene er innsynskrav fra tidligere ordfører Jan Olsen (SV), som i februar 2025 ble omtalt i [Journalisten](#) som seniorrådgiver i Kystverket, «samtidig som han over tid har levert artikler til avisa Ságat på frilansbasis»².

I desember 2024 henvendte Statsforvalteren seg slik til kommunen i en sak Olsen ikke hadde fått svar i:

«Tittel: 3. gangs purring

Hei! Vi viser til våre vedlagte brev av 04.06.2024, 12.08.2024, 01.10.2024 til Nordkapp kommune, hvor vi har bedt kommunen om å behandle en innsynsklage. Vi viser også til vedlagte korrespondanse med saksbehandler i kommunen per e-post. I korrespondansen har Statsforvalteren vist til en klage fra Jan Olsen på manglende svar fra Nordkapp kommune på et innsynskrav i dokumenter i tilknytning til sak om en ansatt som er anmeldt av kommunen. Siden innsynskravet ikke har blitt besvart innen fem dager, har Olsen ansett innsynskravet som avslått, og påklaget dette. I våre brev har vi anmodet kommunen om å besvare innsynskravet til Olsen, og dersom innsyn ikke blir gitt, oversende saken til klagebehandling hos Statsforvalteren. Vi ba videre om at Statsforvalteren settes som

² Sindre Granly Meldalen, rådgiver i Norsk Presseforbund og en av de som står bak denne undersøkelsen, uttalte seg om i forbindelse med Journalistens omtale av saken. Se <https://www.journalisten.no/veldig-uheldig-at-det-a-be-om-innsyn-mistenkeligjores/635986>

kopimottaker av kommunens svar til Olsen. Til tross for våre henvendelser har ikke Olsen, ut fra det Statsforvalteren kan se, fått behandlet sitt innsynskrav. Jeg sender denne e-posten i håp om at du kan sørge for at klagen blir behandlet. Kan du sørge for at kommunen behandler innsynsklagen fra Olsen snarest? »

I en annen sak vi har fått innsyn i, går det fram at kommunen har ansatt en ny seniorrådgiver som blant annet har «fått i oppdrag å se på en del klagesaker til Statsforvalteren». Av korrespondansen med Statsforvalteren fremgår det at vedkommende har problemer med å finne igjen enkelte av sakene, tilsynelatende på grunn av mangelfull arkivering. Denne saksbehandlerens korrespondanse med Statsforvalteren med forsøk på å identifisere hvilke saker det faktisk er snakk om, utgjør enkelte av sakene i vårt materiale. Forsøket på å rydde opp gjør altså at statistikken ser litt verre ut enn den er.

Utdrag fra sakene fra Nordkapp:

Troms og Finnmark	Nordkapp	2024/11761	https://www.einnsyn.no/s	Nordkapp kommune - oppdatert planstrategi -
Troms og Finnmark	Nordkapp	2024/8800	https://einnsyn.no/sok?f=9f	Nordkapp kommune - avslag på innsyn i postlisten
Troms og Finnmark	Nordkapp	2024/8800	https://einnsyn.no/sok?f=9f	Nordkapp kommune - avslag på innsyn i postlisten
Troms og Finnmark	Nordkapp	2024/8665	https://einnsyn.no/sok?f=6c	Nordkapp kommune - innsyn i oppdragsavtale om i
Troms og Finnmark	Nordkapp	2024/7836	https://einnsyn.no/sok?f=9f	Nordkapp kommune - avslag på innsyn i tildeling av
Troms og Finnmark	Nordkapp	2024/7603	https://einnsyn.no/sok?f=9f	Nordkapp kommune - bevilgning til utredning - ring
Troms og Finnmark	Nordkapp	2024/6937	https://einnsyn.no/sok?f=9f	manglende innsyn - Nordkapp kommune - utslippsl
Troms og Finnmark	Nordkapp	2024/4249	https://einnsyn.no/sok?f=9f	manglende innsyn - Nordkapp kommune - innsyn i
Troms og Finnmark	Nordkapp	2024/6262	https://einnsyn.no/sok?f=9f	manglende innsyn - Nordkapp kommune - dokume
Troms og Finnmark	Nordkapp	2024/5416	https://einnsyn.no/sok?f=9f	manglende innsyn - Nordkapp kommune - dispens
Troms og Finnmark	Nordkapp	2024/5416	https://einnsyn.no/sok?f=9f	manglende innsyn - Nordkapp kommune - dispens
Troms og Finnmark	Nordkapp	2024/4249	https://einnsyn.no/sok?f=9f	manglende innsyn - Nordkapp kommune - innsyn i
Troms og Finnmark	Nordkapp	2024/4024	https://einnsyn.no/sok?f=9f	manglende innsyn - Nordkapp kommune - område

Ulvik herad - 12 saker

Elleve av de tolv sakene tilhører samme sak/sakskompleks - en sak om snøbrøyting.

Ulvik herad beskriver i sitt svar til oss at det dels var tidkrevende å finne dokumenter som lå langt tilbake i tid og at andre var svært omfattende å svare ut, samt at det er blitt klaget også på foreløpige svar. [Hele svaret kan leses her.](#)

Storfjord kommune - 12 saker

Alle de tolv sakene tilhører samme sak/sakskompleks, hvor selskapet Ryeng Anlegg AS har bedt om innsyn i blant annet dokumenter som gjelder tilbud på sommervedlikehold og grusing i kommunen.

Storfjord kommune skriver til oss at enkelte av sakene har vært omfattende og arbeidskrevende. De skriver blant annet også: «Vi vil gjennomgå våre rutiner for foreløpig svar for tidkrevende innsynskrav for å forebygge at forvaltningen trenger å bruke saksbehandlingskapasitet på klager».

[Hele svaret kan leses her.](#)

Grimstad - 12 saker

Tre av de tolv sakene gjelder det samme sakskomplekset, og innsynssøker har sendt flere purringer til kommunen i forkant av klagen til Statsforvalteren. Ellers er det ulike saker og ulike typer innsynskrav.

Sivilombudet gjorde tidligere i år en undersøkelse av eget tiltak, etter flere klager på lang saksbehandlingstid i kommunen. Ombudet konkluderte med at kommunens gjennomsnittlige saksbehandlingstid for innsynskrav er for lang og at dens manglende oversikt over behandlingstiden for klagesaker begrenser kommunens mulighet til å påse at kommunen overholder sine plikter etter offentleglova.

I ombudets uttalelse heter det blant annet:

«Kommunen har oppgitt at de i perioden 1. oktober 2024 til 30. april 2025 behandlet 74 prosent av de mottatte innsynskravene innen tre dager. Den gjennomsnittlige behandlingstiden i samme periode ble oppgitt å være på seks dager. Kommunen har opplyst at den i 2023 og 2024 mottok over 9000 innsynskrav per år. Dersom en legger til grunn at mengden innsynskrav fortsatt ligger på dette nivået, tilsier dette at kommunens behandlingstid overstiger tre virkedager for rundt 2300 innsynskrav per år, forutsatt samme saksbehandlingstid som i den aktuelle perioden.

Kommunens gjennomsnittlige behandlingstid for innsynskrav er, etter ombudets syn, for lang. Opplysningene kommunen har gitt tyder videre på at et stort antall innsynskrav besvares senere enn etter tre dager. Kommunen har vist til at saksbehandlingstiden for saker som har blitt liggende lenge drar opp den gjennomsnittlige behandlingstiden, og har erkjent at saksbehandlingstiden «[f]or disse enkeltsakene» ikke er i tråd med offentleglovas krav. Ombudet er enig med kommunen i at behandlingstiden for disse sakene synes å være i strid med offentleglovas krav.»

I et svar til Sivilombudet skrev kommunen at den har satt inn en jurist som bruker rundt 50 prosent av arbeidstiden på behandlingen av mer omfattende innsynskrav og relaterte forespørsler, samt at de bytter saksbehandlingssystem som gjør at de fremover kan fulltekstpublisere plan- og bygningsdokumenter.

[Les hele kommunenes svar her.](#)

Sandnes - 11 saker

Fire av sakene gjelder samme sakskompleks - ellers er det ulike saker og problemstillinger. Flere av sakene gjelder trafikkforhold og støy.

Sandnes kommune skriver til oss blant annet at de «ser at flere av sakene er oversendt til Statsforvalteren, selv om de har vært behandlet i kommunen» og at Sandnes kommune «arbeider kontinuerlig for at våre saksbehandlere alltid skal følge gjeldende lovverk knyttet til innsyn».

[Hele svaret kan leses her.](#)

Bærum kommune - 11 saker

De elleve sakene fra Bærum ser ut til å knytte seg til ulike saker og ulike problemstillinger.

Kommunen opplyser at fem av dem ble besvart ut innen saksbehandlingsfristen, at tre av sakene ellers er svart ut og at en «svært omfattende sak» ved en inkurie ikke ble besvart ut innen fristen. En sak var ukjent for dem fram til vår henvendelse, noe kommunen skriver at er svært beklagelig og at det har høy prioritet å nå svare ut denne.

[Les hele svaret her.](#)

Gamvik - 10 saker

Gamvik er en av kommunene som er overrepresentert sett hen til antall innbyggere i kommunen. To av sakene er klager fra Thomas Frigård, journalist i Kommunal Rapport og i forbindelse med denne undersøkelsen prosjektmedarbeider i Norsk Presseforbund. I tre av sakene er klager Johnny Olausson, tidligere lokalpolitiker fra Frp i kommunen, som også tidligere har vært involvert i [offentlig kjente klagesaker på innsynsavslag](#).

Tilsvar

Vi har sendt liktlydende spørsmål til kommunene/etatene vi omtaler med mer enn ti saker. De fikk følgende spørsmål:

- Ønsker dere å kommentere våre funn?
 - Hvis så: Hva var årsaken til at disse ikke ble besvart før innsynssøkeren måtte henvende seg til statsforvalteren?
- Er de aktuelle innsynskravene svart ut nå?
- Hvor mange ubesvarte innsynskrav har dere per dags dato?
- Har dere rutiner for hvordan innsynskrav skal besvares, inkludert å sørge for at kravene blir besvart?
 - Hvis ja: Kan vi få innsyn i disse?
 - Hvis de ikke foreligger skriftlig, kan dere beskrive disse rutinene?

Her er svarene vi har fått:

Grimstad kommune

Kommunen har undersøkt de ulike sakene i materialet. Av svaret deres fremgår det at det er gitt svar innen rimelig tid i de fleste av sakene, og at enkelte av klagene for eksempel gjelder dokumenter kommunen ikke har. I enkelte av sakene opplyser kommunen at saksbehandlingstiden har vært for lang - blant annet på grunn av kapasitetsmangel og ferieavvikling, men også fordi noen av dem ifølge kommunenes syn har vært komplekse. I en av sakene har innsynssøkeren fått en beklagelse, kommunen opplyser også at det tok altfor lang tid å besvare denne.

Kommunen opplyser at den i dag pr. 04.09.2025 har 31 ubesvarte innsynskrav som er til behandling. Den har rutiner for å sørge for at innsynskrav fanges opp og besvares. Disse er i ferd med å endres og forsterkes, i kjølvannet av Sivilombudets undersøkelse av praksisen i kommunen: "I etterkant av Sivilombudets rapport jobber kommunen med å utarbeide en ny og utvidet rutine til hjelp for den enkelte saksbehandler som skal saksbehandle innsynskrav. Denne forventes ferdigstilt i november 2025".

Kommunen skriver også:

«Enkelte saker kan ta lengre tid enn kommunen ønsker. Kommunebarometeret viser at Grimstad kommune har landets minste administrasjon i forhold til størrelse, samtidig som kommunen ble rangert på 3. plass totalt. De samme saksbehandlerne må både håndtere ordinær saksbehandling og innsynsbehandling, noe som kan gi høy arbeidsbelastning enkelte perioder.

I anledning Sivilombudets undersøkelse omkring kommunens saksbehandlingstid ved innsynskrav ble det stilt detaljerte spørsmål om organisering og prioritering, samt gitt statistikk på en rekke sentrale parametere for måling av saksbehandlingstid.

Kommunen mottok i 2023 og 2024 i overkant av 9000 innsynskrav per år. Bare i perioden 01.01.24 – 06.05.24 mottok og behandlet kommunen 5732 innsynskrav. Dette har naturlig

nok beslaglagt en god del kapasitet hos kommuneadministrasjonen. Kommunen har derfor allerede iverksatt tiltak knyttet til behandling av innsynskrav, som for eksempel stillingsplassering av jurist i 50 prosent stilling for å saksbehandle sammensatte/omfattende innsynskrav, samt fulltekstpublisering av en rekke saksdokumenter innenfor plan- og byggesak. Dette var den tjenesten som hadde hatt de største restansene på behandling av innsynskrav, og dette tiltaket er alene estimert til å redusere mengden innsynskrav via innsyn med 25 prosent.»

Bergen kommune

Bergen kommune skriver i sitt svar til oss at de har et tydelig mål om å være en åpen og tilgjengelig forvaltning. Og videre:

«Vi tar innsynskrav og de rettighetene som følger av offentleglova og forvaltningsloven svært alvorlig. Alle innbyggere skal kunne ha tillit til at deres henvendelser blir behandlet korrekt, innen rimelig tid og i tråd med gjeldende regelverk og interne retningslinjer. Dette innebærer at kommunen skal praktisere innsyn i tråd med regelverk og rutiner, men det innebærer også at vi skal sikre en ansvarlig forvaltning som skjermer informasjon som ikke skal offentliggjøres, blant annet for å sikre personvern.

Uavhengig av om Bergen kommune gir innsyn eller avslår innsyn, skal de gis innen rimelig tid. Vi erkjenner at 16 saker er et for høyt antall, men ønsker samtidig å understreke at Bergen kommune har et omfattende tjenestetilbud og er en stor organisasjon med mange ansatte og forvaltningsoppgaver. Dette innebærer et høyt volum av saker, henvendelser og innsynsbegjæringer ukentlig, noe som stiller store krav til både kapasitet og kvalitet i saksbehandlingen. Bergen kommune vil ikke redusere kvaliteten i saksbehandlingen av innsynsbegjæringer, og en slik oversikt forplikter oss til å fortsette arbeidet med kontinuerlig forbedring.

Bergen kommune har egne rutiner for håndtering av innsynsbegjæringer og andre henvendelser knyttet til offentlighet, journalføring og arkivering, og veileder for saksbehandling av innsynskrav etter offentleglova. Disse veilederne inneholder blant annet omtale av at «Hvis innsynskravet ikke er besvart innen fem dager, kan det betraktes som et avslag, og den som har bedt om innsyn kan klage, se offl § 32, andre ledd», og er tilgjengelig for alle ansatte gjennom vårt interne kvalitetssystem og intranett. Rutinene og prosedyrene til Bergen kommune skal sikre at alle krav behandles i tråd med gjeldende lovverk, og at innbyggere og andre som ber om innsyn får rask og korrekt tilbakemelding. Bergen kommune jobber også kontinuerlig med å forbedre både systemer og kompetanse for å sikre god forvaltningsskikk.»

Sandnes kommune

«Sandnes kommune har klare rutiner for hvordan innsynsbegjæringer skal behandles. Vi har gjennomgått materialet og ser at flere av sakene er oversendt til Statsforvalteren, selv om de har vært behandlet i kommunen.

Vi har dessverre ikke anledning til å gå inn i hver enkelt sak, og vi har heller ikke en samlet oversikt over alle ubesvarte innsynskrav. Dette skyldes at de ulike fagområdene i Sandnes

kommune benytter forskjellige fagsystemer.

På generelt grunnlag kan vi likevel opplyse at Sandnes kommune arbeider kontinuerlig for at våre saksbehandlere alltid skal følge gjeldende lovverk knyttet til innsyn.

Vedlagt følger en oversikt over kommunens rutiner for innsyn:

[Sandnes kommune - Innsyn»](#)

Ulvik herad

Ulvik herad opplyser at 11 av de 12 sakene som har havnet som klager hos Statsforvalteren stammer fra samme sak, som gjelder snøbrøyting og snødeponering, og at det dels var tidkrevende å finne dokumenter som lå langt tilbake i tid og at andre var svært omfattende å svare ut. De viser til at noen av klagene også handlet om "mellombels svar om at «det vil ta noko tid å svara ut innsynskravet»". Videre opplyser de: «Alle innsynskrav i denne saka skal alle krav vera svart ut. Statsforvaltaren har til orientering stadfesta Ulvik heradstyre sitt vedtak i saka som gjeld snøbrøyting.»

De har per dags dato ti ubesvarte innsynskrav som de jobber med å svare ut.

De har gitt innsyn i rutinene for behandling av innsynskrav. Denne er i tråd med gjeldende rett.

Storfjord kommune

Alle sakene fra Storfjord kommune relaterer seg til samme sak/emne. De skriver:

«Vi har gode rutiner på innsyn i dokumenter som ikke inneholder taushetsbelagt informasjon; dette behandles løpende av vår post- og arkivtjeneste. I saker der innsynskravene berører taushetsbelagt informasjon må alle dokumenter gjennomgås av den som er saksansvarlig på saken og i disse sakene har vi dessverre noe lengre saksbehandlingstid, særlig dersom kravet er omfattende. Eksempelvis krevde ett av innsynskravene en manuell gjenfinning og 118 regnskapsbilag og manuell gjennomgang av samtlige kostnadsposter med tekst fra en periode på tre regnskapsår.»

I mange av sakene i materialet har klagen kommet relativt raskt (men etter fem dager).

Kommunen skriver at de som oftest har svart ut innsynskravet før de har fått brev fra statsforvalteren om klage på manglende svar. Og videre:

«Vi vil gjennomgå våre rutiner for foreløpig svar for tidkrevende innsynskrav for å forebygge at forvaltningen trenger å bruke saksbehandlingskapasitet på klager».

I dag har de tre innsynskrav som ikke er svart ut. Kommunen skriver at det er saker av større omfang som tar lenger tid å svare på:

«Ved enklere innsyn holder vi til vanlig praksis 1-3 dager. Større omfang vil enten si en del gamle dokumenter eller generell beskrivelse av bestiller».

Kommunen beskriver videre at innkomne innsynskrav blir journalført på saksbehandler i arkivsystemet og lagt til behandling:

«Dermed har de en oversikt over arbeidsoppgaver de har å svare på. Saksbehandler har ansvar for å forsikre at alle dokument er i henhold til Offentlighetsloven og forvaltningsloven, for så å avgjøre om de er UO (unntatt offentlighet) eller ikke».

Utdanningsetaten i Oslo

«Et stort antall av sakene det refereres til fra Utdanningsetaten gjelder klager som har vært under klagebehandling hos oss. Dette omfatter både klager på partsinnsyn og krav om offentlig innsyn. Sakene er ofte komplekse og tidkrevende, noe som i enkelte tilfeller har medført at fastsatte saksbehandlingstid ikke har blitt overholdt.

Vi jobber kontinuerlig med å forbedre saksbehandlingstiden og sikre at innsynskrav behandles innenfor lovens rammer. Samtidig er det viktig å sikre en grundig og forsvarlig behandling av hver enkelt sak, særlig der det foreligger behov for vurdering av unntak, taushetsplikt eller andre rettslige hensyn.

De aktuelle innsynskravene/sakene fra Utdanningsetaten i deres oversikt, er alle besvart per dags dato.

Status p.r. i dag er 95 innsynskrav.

I deres brev vises det til at det er en gjennomgående trend at innsynskrav som ikke er direkte knyttet til postlisten eller e-innsyn, i mindre grad blir besvart eller at saksbehandlingen er lang. Ut ifra vår erfaring er det naturlige grunner til at innsynsbegjæringer som ikke er direkte knyttet til våre postlister, tar lengre tid å besvare. Slike innsynsbegjæringer krever ofte mer arbeid fordi vi må gjenfinne alle relevante dokumenter og deretter vurdere adgangen til å gi de ut. Denne typen innsynsbegjæringer kan gjerne være utformet som krav om innsyn i all kommunikasjon mellom bestemte personer, all dokumentasjon knyttet til en hendelse eller all dokumentasjon som omhandler en bestemt person. I slike saker må det gjøres søk både i våre saksbehandlingssystemer, men også andre kilder hvor det kan finnes dokumentasjon som ikke er arkivverdig, men som likevel er omfattet av innsynsbegjæringen. Det er åpenbart at det vil ta lengre tid å svare på slike innsynsbegjæringer sammenlignet med innsynsbegjæringer i konkrete dokumenter på vår postliste.

Etter offentleglova § 32 andre ledd følger det at hvis innsynsbegjæringen ikke er besvart innen fem dager, skal dette regnes som et avslag som kan påklages. I forbundets oversikt er det vist til saker hvor den som har bedt om innsyn har klaget saken inn for Statsforvalteren fordi hen ikke har fått svar innen fem dager. Utdanningsetaten vil vise til at vi etterstreber å gi alle midlertidige svar hvis vi ikke kan besvare innsynsbegjæringen innen tre dager. Det er likevel verdt å være oppmerksom på at denne klageretten gjelder uavhengig av om vi har gitt foreløpig svar eller ikke. Vi vil også vise til at svært mange klage til Statsforvalteren er fra én og samme person. Utdanningsetaten har over en lengre tid fått et høyt antall innsynskrav fra en person, og svar på disse begjæringene har blitt prioritert ikke kun ut ifra hensynet til tid. Dette er i samsvar med Sivilombudet innsynsguide hvor det følger at "Hvor store ressurser forvaltningsorganet kan bruke på innsynskrav, må balanseres mot forvaltningsorganets andre oppgaver. Det samme vil gjelde der det er tale om et vedvarende

høyt antall innsynskrav fra én person over en lang periode. Innsynskravene vil derfor kunne prioriteres også etter andre saklige kriterier enn ren tidsprioritet. Terskelen er imidlertid høy. I tillegg er det også i slike tilfeller en grense for hvor lang behandlingstid som kan aksepteres.”

Vi har gode og etablerte rutiner for behandling av innsynskrav. Et tiltak i tillegg til disse rutinene er at vi fra mars 2025 følger opp saksbehandlerne tettere ved å sende purring på manglende saksbehandling. Vi har også et kontinuerlig søkelys på opplæring, blant annet gjennom egne kurs i innsynsbehandling.»

Plan og bygningsetaten i Oslo

De svarer slik:

«Om årsaker til at innsynsbegjæringer ikke behandles innenfor frister:

Vi skal svare på innsynsbegjæringer innenfor de lovpålagte frister, og gjør i all hovedsak det. Når det likevel skjer at vi ikke klarer å behandle innsynssaker innen frist, kan det være flere årsaker til det. For det første forekommer system- og rutinesvikt. Saker kan bli stående ufordelt, fordelt til saksbehandlere som er fraværende, eller lignende. Dette er saksbehandlingsfeil vi jobber kontinuerlig med å unngå, gjennom opplæring og forbedring av rutiner og systemer.

Det er også slik at innsynsbegjæringer er sårbare for fristoverskridelser, både fordi fristene er svært korte, og fordi arbeidsomfanget som kreves kan være stort. Vi får innsynsbegjæringer hvor det bes om informasjon som ikke lett kan hentes ut av våre systemer, eller som krever et stort kartleggingsarbeid for å svare på. Det kan bes om innsyn i svært omfattende sakskomplekser, og det kan bes om svært mye informasjon. Vi har videre eksempler på enkeltpersoner som sender inn hundrevis av innsynsbegjæringer på kort tid, og vi ser også at automatiserte systemer allerede er i ferd med å bli en utfordring for oss. Slike tilfeller er krevende for oss å håndtere uten å måtte nedprioritere andre lovpålagte oppgaver og frister, og fristoverskridelser kan forekomme.

Det utarbeides ikke løpende statistikk på antall innsynsbegjæringer. Vi har mulighet til å gjøre generelle søk og tellinger, som dessverre gir en viss usikkerhet på grunn av manglende metadatakategorier i både nytt og gammelt saksbehandlingssystem:

- 2023: omtrent 450 innkommende dokumenter med tittel «Begjæring om innsyn», «Innsynsbegjæring» eller «Ber om innsyn».
- 2024: omtrent 550 innkommende dokumenter med tittel «Begjæring om innsyn», «Innsynsbegjæring» eller «Ber om innsyn»

Omtrent 230 av disse var fra samme person.

Disse tallene inkluderer alt fra begjæring om innsyn i dokumenter unntatt offentlighet, dokumentasjon som ikke er publisert/registrert, søkerlister og sammenstilling av data. Vi vil heller ikke i slike søk se status for den enkelte innsynsbegjæring, og hvert enkelt treff vil måtte kontrolleres manuelt for å avdekke om henvendelsen er behandlet eller ikke. Det har vi ikke hatt mulighet til å gjøre. Dette har å gjøre med hvordan innsynsbegjæringer registreres i våre systemer, og er noe som vurderes nærmere i forbindelse med overgang til nytt saksbehandlingssystem.

Om saksbehandlingsrutiner for innsynskrav

Etatens rutiner for behandlingen av innsynsbegjæringer er ikke nedfelt skriftlig i ett konkret dokument, men består av en kombinasjon av prosess- og rollebeskrivelser, rutiner, maler og andre tilgjengelige ressurser, som regelverk, departementets veileder til offentleglova, Sivilombudets innsynsguide, og andre rettskilder som benyttes aktivt i vurderingene, herunder forvaltningspraksis, uttalelser m.m. Rent praktisk foregår det på denne måten: Når etaten mottar innsynsbegjæringer registreres disse av vårt postmottak. For helt uproblematisk innsynsbegjæringer, altså der det ikke er noe som taler for å unnta offentlighet, så sendes dokumentene det bes om innsyn i ut fortløpende. Innsynsbegjæringer som krever nærmere vurdering, for eksempel der det bes om innsyn i dokumenter som er merket unntatt offentlighet, eller hvor det bes om innsyn i sammenstilling av informasjon, fordeles videre for saksbehandling. Det sendes samtidig varsel til aktuell seksjon om at det er mottatt en innsynssak, med informasjon om saksbehandlingsfrist. Sakene behandles så i tråd med offentleglovas system, i utgangspunktet av en saksbehandler. Dersom saken er komplisert, kan den bli løftet til jurist for behandling. Sakene skal behandles i tråd med lovens saksbehandlingsregler, herunder krav til saksbehandlingsfrist, midlertidig svar osv. Vi forsøker også å begrunne vedtakene ut over kravet offentleglova stiller til begrunnelse, der det er hensiktsmessig.»

Bærum kommune

Bærum kommune har sett konkret på alle sakene som stammer fra dem i materialet. De opplyser at:

Fem av sakene er svart ut innen saksbehandlingsfristen. To av sakene ønsker de ikke å kommentere, utover at innsynsklagerne har fått svar. En av sakene er «svart ut fra fagsystem».

En av sakene beskriver de slik: «Dette var en svært omfattende sak, som krevde kommunikasjon mellom flere tjenester i kommunen. Ved en inkurie ble denne ikke svart ut innen frist.»

En sak opplyser de at de ikke var klar over før henvendelsen om å uttale seg i forbindelse med denne rapporten, og at saken har blitt liggende ubehandlet på grunn av «en svært beklagelig feil i saksbehandlingen hos Bærum kommune».

Denne saken svares nå ut, opplyser de: «På grunn av henvendelsen fra Norsk Presseforbund, er det oppdaget at den siste klagen ikke var behandlet hos kommunen. Å følge opp den siste klagen har nå høy prioritet».

Et stort og gjentakende problem

Manglende og trege svar på innsynskrav er et stort og gjentakende problem, og dette har blitt dokumentert flere ganger tidligere.

I forbindelse med Åpenhetsbarometeret, ba vi i Pressens offentlighetsutvalg og Kommunal Rapport i 2021, 2022 og 2023 om innsyn i samme type dokumenter fra alle landets kommuner.

I 2023 fikk vi aldri svar på vårt innsynskrav i kommunenes overordnede beredskapsrapport fra 31 av landets 356 kommuner - 8,7 prosent. I 2022 var det hele 17,7 prosent som ikke svarte på innsynskravet. Da nettavisen [Artikulert](#) ba om innsyn i arbeidsmiljøundersøkelsene fra alle ca 50 norske direktorater høsten 2024, opplevde de at noen svarte i løpet av minutter, at noen brukte flere måneder og at noen ikke svarte i det hele tatt.

Manglende og trege svar er også den vanligste klageårsaken i innsynssaker til Sivilombudet. I årsmeldingen for 2023³ het det at 46 prosent av klagenes ombudet fikk i innsynssaker, omhandlet lang saksbehandlingstid.

I april 2025 leverte Sivilombudet en [særskilt melding](#) til Stortinget om manglende svar og lang saksbehandlingstid⁴ på flere ulike områder, blant annet innsyn. Et av eksemplene i rapporten var at et innsynskrav sendt til Bodø kommune i desember 2023 fortsatt ikke var besvart per 30. august 2024, til tross for en påminnelse fra Statsforvalteren i juli samme år. Vi avdekker flere liknende eksempler i denne undersøkelsen. I Sivilombudets særskilte melding het det også:

«Når saksbehandlingstiden trekker ut, kan dokumentene det bes om innsyn i miste aktualitet og relevans, i strid med lovgivers formål. Dette kan igjen gjøre at saker som omtales i offentligheten blir ufullstendig belyst. Et illustrerende eksempel er en sak om innsyn i dokumenter om regulering og utbygging av et havne- og industriområde. Personen som ba om innsyn fikk ikke tilgang til dokumentene før saken ble behandlet i et kommunestyremøte, selv om innsynskravet ble fremsatt tre måneder før møtet.»⁵

I rapporten heter det at Sivilombudet i 2024 fikk 192 klager på manglende svar og sen saksbehandling av krav om innsyn. 67 av sakene ble undersøkt videre.

«I en stor andel av sakene vi undersøkte var lovens frist brutt. Selv om vi hvert år undersøker mange av sakene, forblir antall klager høyt. I tillegg skjer det ofte ikke noen varig forbedring når vi kritiserer behandlingstiden. I 2021 undersøkte vi behandlingen av innsynsklager i Nærings- og fiskeridepartementet. Undersøkelsen avdekket at gjennomsnittlig behandlingstid var 49 virkedager. Sivilombudet ba departementet iverksette tiltak for å redusere tidsbruken. Da vi i undersøkte saksbehandlingstiden på nytt i 2024, var

³

<https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2024/03/Arsmelding-Sivilombudet-2023.pdf>

⁴

<https://www.sivilombudet.no/aktuelt/sivilombudet-varsler-stortinget-om-uholdbar-lang-saksbehandlingstid-og-en-utilgjengelig-forvaltning/>

⁵ SOM-2024-878

den gjennomsnittlige behandlingstiden 48 virkedager, altså tilnærmet den samme som i 2021.»

I rapporten oppsummerte sivilombud Hanne Harlem det overordnede problemet slik:

«Lang saksbehandlingstid og manglende svar kan se ut til å være en systemsvikt, og kan utgjøre en trussel mot rettssikkerheten. Når borgerne ikke får svar, eller må vente lenge på avgjørelser, kan det føre til direkte rettstap, økonomisk tap og manglende oppfyllelse av lovgivers intensjoner.»

Dette må gjøres for å unngå nye lovbrudd

Sakene vi har sett på viser at det mange steder er behov for endringer og tiltak, slik at offentleglova ikke brytes på samme måte som i dag. Vi har følgende observasjoner og forslag til tiltak:

En må ha oversikt over innsynskrav og klagesaker, og skriftlige rutiner for behandling av innsynskrav

Manglende oversikt, kontroll og rutiner fremstår som et gjentakende problem. Sivilombudets uttalelse om saksbehandlingen i Grimstad-saken er et godt dokumentert eksempel. I uttalelsen kommer det også fram at kommunen ikke har oversikt over den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden for innsynsklager. Sivilombudet konstaterer at det er en forutsetning for forsvarlig forvaltning at kommunen har slik oversikt, at en må ha oversikt over det for å kunne behandle klagen «uten ugrunna opphold» og at det er «en forutsetning for forsvarlig forvaltning at kommunen har slik oversikt»:

«Manglende oversikt over gjennomsnittlig behandlingstid i klagesakene kan føre til at behandlingen av klagesakene ikke organiseres på en god nok måte eller at det ikke settes av nok ressurser til å håndtere klagen i tråd med offentleglovas krav.

Siden kommunen ikke har oversikt over behandlingstiden for innsynsklager, er det uklart om denne er i tråd med offentleglovas krav. Kommunen må skaffe seg tilstrekkelig oversikt over behandlingstiden for innsynsklager, slik at den kan påse at den er lovlig», heter det i uttalelsen.

Sivilombudet kommer videre med en klar anbefaling om at kommunen må ha skriftlige rutiner for behandling av innsynskrav og innsynsklager, samt rutiner for utsending av orienteringer til borgerne under sakens gang:

«Dette for å bidra til å sikre at kommunens behandling er i tråd med offentleglova og forvaltningsloven, samt for å sikre forutsigbarhet og likebehandling.»

Det fremstår for øvrig for oss som usikkert om landets ulike statsforvaltere har god, løpende oversikt over klagesakene de får inn. Statsforvalteren i Trøndelag kunne for eksempel ikke gi oss innsyn i en oversikt over sakene, og viste blant annet til at en del av henvendelsene kommer muntlig.

Innsynskrav som kommer inn på annet vis enn via postlistene må fanges opp og følges opp bedre

Det ser ut til at innsynskrav som kommer til kommunene/organene på andre måter enn via postlistene er overrepresentert blant sakene i vårt materiale. Dette er ofte innsynskrav i “alle” eller “øvrige” dokumenter i en sak. Dette vil som regel inkludere flere dokumenter eller opplysninger enn det som er journalført, og organene vil ha en plikt til å identifisere dokumentene og så vurdere dem for innsyn.

I en [rapport fra mai 2025](#) fra Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) om «aktuelle utfordringer og utviklingstrekk for departementsrollen», kommer det fram at departementene mener denne type innsynskrav er «betydelig mer tidkrevende enn innsynskravene som kommer fra elnnsyn»⁶.

Antakelig er det også bedre rutiner og tekniske løsninger for å følge opp postliste-innsynskravene - de går rett inn i saksbehandlingssystemene - og organene trenger ikke å bruke tid på å finne igjen de aktuelle dokumentene, siden de allerede er journalført. Problemet er at journalføringen ofte er treg og mangelfull - som dokumentert en rekke ganger av Sivilombudet, Arkivverket og Riksrevisjonen.

En annen årsak kan være mangelfulle systemer og rutiner. Et nesten surrealistisk eksempel som dokumenterer dette, er Sivilombudets uttalelse [«Manglende svar fra Forsvaret på krav om innsyn»](#) (2024/1488). I saken hadde en privatperson sendt innsynskrav via et kontaktskjema på Forsvarets hjemmeside. Disse ble aldri fanget opp riktig - en av årsakene var at Forsvaret hadde 82 organisasjonsnummer i Altinn, men at arkivtjenesten kun hadde tilgang til ett av dem. Ombudet oppsummerte kort i sin uttalelse: «I forbindelse med ombudets undersøkelse har det fremkommet opplysninger som tilsier at Forsvaret ikke har rutiner som sikrer at all post sendt Forsvarets virksomheter blir fanget opp.» Forsvarsstaben opplyste til Sivilombudet at de måtte ta læring av saken.

Fulltekstpublisering fører til færre innsynskrav og klager

Hovedvektene av innsynssakene fra Grimstad kommune som ble behandlet i Sivilombudets undersøkelse var plan- og bygningssaker. Her gjør kommunen endringer som vil føre til en bedret situasjon:

«Om iverksatte eller planlagte tiltak, forklarte kommunen at den har skiftet saksbehandlingssystem for plan- og byggesaker. Med det nye systemet kan kommunen fulltekstpublisere vedtak. Kommunen har anslått at slik publisering av vedtak vil redusere mengden innsynsbegjæringer til plan- og bygg via elnnsyn med 25 prosent.»

Fulltekstpublisering generelt, og i plan- og bygningssaker spesielt, er antakelig et av grepene som vil føre til størst nedgang i innsynskrav for et offentlig organ. Årsaken er opplagt: Den som er interessert i en sak trenger ikke å be om innsyn, det er bare å klikke på det aktuelle dokumentet.

Journalister som følger postlister vil kjenne seg igjen i det: Det er vanskelig å vite om et dokument er interessant eller ikke. Ofte vil en bestille et dokument «for å være på den sikre siden». Det gjelder særlig hvis det brukes generelle sakstitler når det journalføres. Dessverre er det eksempler på hvorfor det er nødvendig, hvor [åpenbart nyhetsverdige saker i praksis er gjemt i journalen](#).

Lillestrøm kommune er et eksempel på en kommune som er [offensiv i bruk av ny teknologi for sørge for god og trygg publisering av fulltekstdokumenter](#).

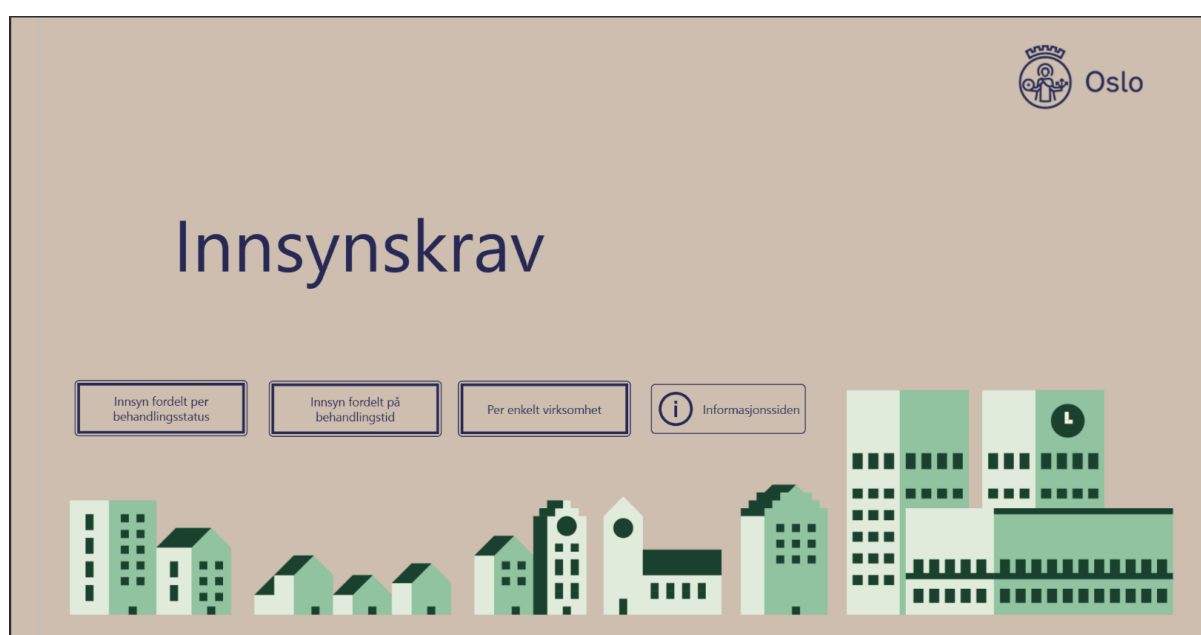
⁶ Rapportens pkt. 3.2.5

Slik skal Oslo kommune få bedre kontroll

I slutten av oktober 2021 fattet bystyret i Oslo flere vedtak for å styrke offentlighet og journalføring i kommunen, og på initiativ fra Høyre, Ap, MDG, og SV ble følgende forslag fremmet:

«Oslo kommune skal offentliggjøre automatisk aggregert statistikk over innsyn/avslag på innsyn og saksbehandlingstid for innsynsbegjæringer».

På oppdrag fra Byrådslederens kontor (BLK) har Utviklings- og kompetanseetaten (UKE) i kommunen utviklet et verktøy, som henter nødvendig informasjon fra sak-/arkivsystemet WebSak og presenterer resultatene i form av statistikk. Etter planen skal statistikkverktøyet publiseres på kommunens nettside i løpet av høsten 2025.

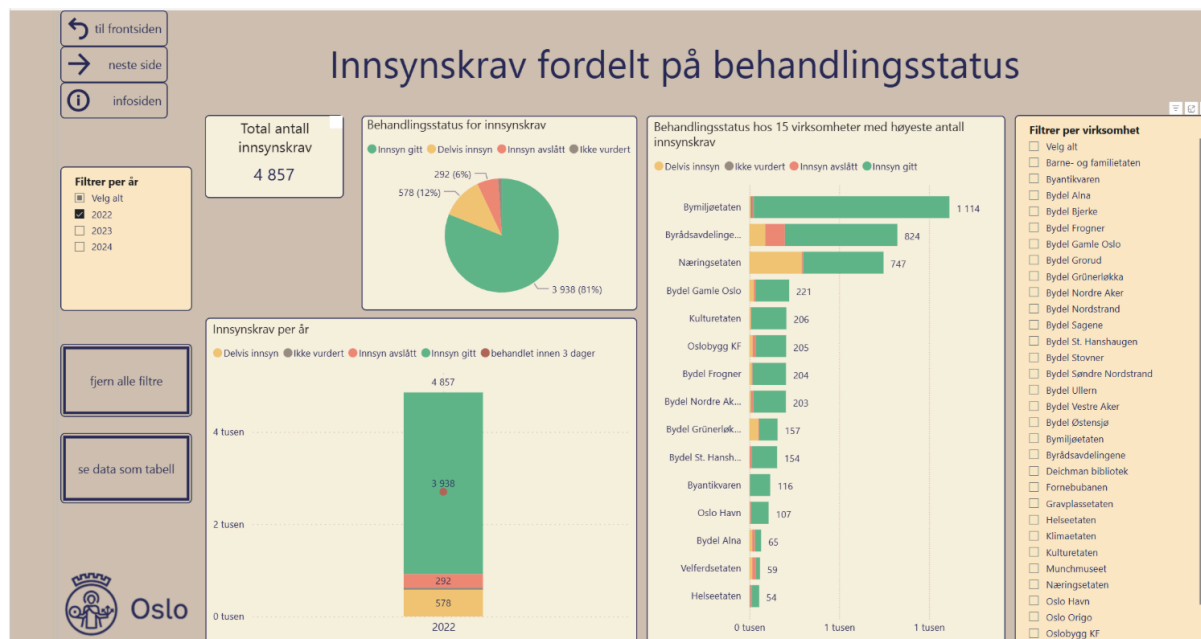
Statistikken, som kan brytes ned på hver enkelt virksomhet, viser innsyn fordelt på to måleparametre:

1) Behandlingsstatus, med fire svarvariabler:

- a) Innvilget.
- b) Avslått.
- c) Delvis innvilget.
- d) Ikke vurdert.

2) Innsyn fordelt på behandlingstid, med tre svarvariabler:

- a) Innen 3 dager.
- b) Mer enn 3 dager.
- c) Ikke vurdert.

Kommunen peker på at dokumentet «Strategi for etterlevelse av reglene om offentlighet og journalføring i Oslo kommune» har hovedsakelig et perspektiv som er rettet utover. Åpenhet, demokrati, kunnskap, tillit og kontroll er sentrale begreper i denne strategien.

– Innsynsstatistikken er ment å gi innbyggere, journalister, forskere og andre interesserte aktører lett tilgang til informasjon om i hvilken grad kommunen oppfyller kravene i lovverket og i egne strategier, retningslinjer og rutiner, uttaler arkivleder Torleif Lind i Oslo kommune.

Kommunen tror også at statistikken vil bli brukt som et viktig internt verktøy.

– Ettersom statistikken kan brytes ned på virksomhetsnivå, har kommunen også en forventning om at den vil benyttes internt til å sette fokus på den enkelte virksomhets arbeid med å etterleve reglene om offentlighet og journalføring, uttaler Lind.

Om undersøkelsen og kontaktinformasjon

Undersøkelsen er utført av Pressens Offentlighetsutvalg.

Redaksjonskomiteen har bestått av Sindre Granly Meldalen (sekretær for utvalget og jurist i Norsk Presseforbund), Marte Bjerke (journalist i Fagbladet og medlem av utvalget) og Thomas Frigård (journalist i Kommunal Rapport og medlem av utvalget).

Spørsmål om rapporten? Kontakt:

Sindre Granly Meldalen, sindre@presse.no. Telefon: 958 86 861

Thomas Frigård, thomas@kommunal-rapport.no. Telefon: 915 42 956

Pressens offentlighetsutvalg oppnevnes av styret i Presseforbundet, og består av journalister og redaktører fra ulike redaksjoner. Utvalget jobber for å sikre og forsterke retten til innsyn og tilgangen til informasjon.

Medlemmer:

- Leder: Tron Strand, Bergens Tidende
- Nestleder: Mona Grivi Norman, VG
- Thomas Frigård, Kommunal Rapport
- Marte Bjerke, Fagbladet
- Vegard Venli, Aftenposten
- Rune Ytreberg, iTromsø
- Fredrik Nordahl, Varden
- Ragnhild Vartdal, NRK
- Hilde Vormedal Nybø, Sunnhordland
- Johan Ailo Kalstad, NRK Sapmi
- Arne Lothe, Mediebedriftenes Landsforening (MBL)
- Ina Lindahl Nyrud, Norsk Journalistlag (NJ)
- Solveig Husøy, Norsk Redaktørforening (NR)
- Reidun Kjelling Nybø, Norsk Redaktørforening (NR)